

ФОНЕТИЧНА АСИМІЛЯЦІЯ ЛИТОВСЬКИХ АНТРОПОНІМІВ У СТАРОУКРАЇНСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі грамот XIV-XV ст.)

Анотація. У статті аналізуються основні риси фонетичної асиміляції антропонімів балтійського походження у староукраїнській мові XIV-XV ст. Виокремлюються деякі ознаки консонантизму і вокалізму, характерні для північноукраїнських говірок.

Ключові слова: антропонім, асиміляція, консонантизм, вокалізм, монофтонгізація, дифтонг.

I. Поява у староукраїнському мовному континенті XIV-XV ст. власних назв балтійського походження стала «порушенням стрункості ономастичного простору, а тому – лінгвістично і ономастично значущою» [6, с. 9].

Традиція «сприйняття» староукраїнською мовою татарських, німецьких, грецьких, єврейських і т.ін. імен дала початок механізмам асиміляції і новоприйшлих литовських, а також пруських онімних одиниць. Звернімо насамперед увагу на специфічні й закономірні звукові зміни, що відбувалися при відтворенні імен балтійського походження в українських грамотах XIV-XV ст.

Зазначена проблема вже була предметом дослідження окремих учених. К. Буга ще на поч. XX ст. характеризував загальні зміни, що відбулись у сфері вокалізму [13], Ю. Юркенас [12] аналізував рефлекси литовського дифтонга /au/, Л. Л. Гумецька [4] першою серед українських мовознавців, етимологізуючи іменні корені, вивела фонетичні відповідності між литовськими антропонімами і їхніми варіантами в староукраїнській мові. Проте детального опису звукових перетворень ні серед приголосних, ні серед голосних досі не створено. Гадаємо, виявлені закономірності можуть стати матеріалом для узагальнень в історичній фонетиці щодо механізмів асиміляції іншомовної лексики. Актуалізує нашу розвідку також той факт, що період XIV-XV ст. в історії української мови є одним із найменш досліджених, а тому й вимагає більшої уваги дослідників.

Основним джерелом дослідження стали «Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.» [6], уже класичні видання грамот XIV та XV ст. [3, 9], а також низка інших джерел [1, 2, 8, 12]. Форми литовських антропонімів уточнювалися за допомогою «Словника литовських прізвищ» [14].

II. Серед змін у царині приголосних примітною є поява фрикативного фарингального *g* замість балтійського зімкненого проривного *g*, а наявність першого, як відомо, є характерною ознакою консонантизму української мови; чимало прикладів засвідчують реалізацію дзвінкого *g* і як глухого *k*: **лит. *g* > ст.-укр. *g***: лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олигард* (б.м.н., 1347) [3, с. 26]; лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Гаутолтовичь* (Мозир, 1498) [6, I, с. 239]; лит.

Visgailas > ст.-укр. *Вежгайло* (Вільна, 1431) [6, I, с. 157]; лит. *Daugailas* > ст.-укр. *Довгайлович* (Луцьк, 1463) [6, I, с. 311]; лит. *Mingaila* > ст.-укр. *Минигайло* (Луцьк, 1389) [6, I, с. 594] і т.д.; > **ст.-укр. *k***: лит. *Girdutis* > ст.-укр. *Кердуги* (б.м.н., 1392) [6, I, с. 473]; лит. *Krugžda* > ст.-укр. *Крукъждо* (б.м.н., бл. 1392) [6, I, с. 517]; лит. *Mišgiris* > ст.-укр. *Мезкирь* (Вільна, XV ст.) [6, I, с. 584]; лит. *Tautginas* > ст.-укр. *Товдикинович* (Берестя, 1466) [6, II, с. 434]; лит. *Gedminas* > ст.-укр. *Кедиминовича* (б.м.н., 1350) [3, с. 13] і т.д.

Наведені вище форми з погляду відтворення лит. *g* стоять в опозиції до багатьох прикладів, у яких задньоязиковий дзвінкий звук у кириличному письмі позначався диграфом *kg* (**лит. *g* > ст.-укр. *kg***: лит. *Vygaila* > ст.-укр. *Вукгаило* (Троки, 1398) [3, с. 137]; лит. *Gediminas* > ст.-укр. *Кедеминовичь* (Луцьк, 1322) [6, I, с. 271]; лит. *Girdvydas* > ст.-укр. *Кгирдвидь* (Лучиця, 1388) [6, I, с. 272]; лит. *Daugardas* > ст.-укр. *Довкгардъ* (Острог, 1427) [6, I, с. 312]; лит. *Daugardas* > ст.-укр. *Дякгордъ* (Вільна, 1451) [6, I, с. 342]; лит. *Minigaila* > ст.-укр. *Минкгайло* (Луцьк, 1389) [6, I, с. 594]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олькгердови(ч)* (Київ, 1446) [6, II, с. 83]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Огльккирдовая* (б.м.н., 1377) [3, с. 55]; лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Швитриггайло* (Київ, 1437) [6, II, 555] та ін.).

Серед зафіксованих антропонімів можна виділити випадки, коли вибуховий *g* литовського антропоніма на українському ґрунті відображається двома способами, напр.: лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олигард* (б.м.н., 1347) [3, с. 26], *Олгирдовъ* (Ворони, 1420) [6, II, с. 80], *олгирдовичь* (б.м.н., 1386) [3, с. 67]; > ст.-укр. *Олькерт* (б.м.н., 1352) [3, с. 30]; *Олькирдъ* (б.м.н., п. 1444) [6, II, с. 83], *олкердови(ч)* (Луцьк, 1451) [6, II, с. 83]; лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Гаутолтовичь* (Мозир, 1498) [6, I, с. 239]; > ст.-укр. *Кгастовтъ* (б.м.н., 1392), *Кгастолтъ* (Берестя, 1463–1478) [6, I, с. 271]. Такі факти, звичайно, свідчать про неусталеність графічних і фонетичних способів передачі чужомовних слів, про відсутність узвичаєних принципів їхньої асиміляції. Підтримуємо позицію Ю. В. Шевельова та В. В. Німчука [5, 10], які вважають, що входження до староукраїнської мови лексем із задньоязиковим проривним *g* (литовських імен та їхніх похідних у тому числі) стало одним із чинників повторної появи цього звука в українській фонетичній системі.

Наступні антропоніми ілюструють протиставлення за двінкістю-глухістю:

лит. t > ст.-укр. d: лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Швидригяль* (Луцьк, 1438) [6, I, с. 555]; лит. *Vytautas* > ст.-укр. *Витолдъ* (Луцьк, 1389) [3, с. 102]; лит. *Tautginas* > ст.-укр. *Товдикинович* (Берестя, 1466) [6, I, с. 434]; **лит. d > ст.-укр. m:** лит. *Man(i)vudas* > ст.-укр. *Монвитъ* (Городня, 1450–1465–1480) [1, Ч. 7, I, с. 10]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олькѣрт* (б.м.н., 1352) [3, с. 30].

Зміна приголосного звука за акустичною ознакою (заміщення свистячого шиплячим і навпаки) фіксується в таких випадках: **лит. s > ст.-укр. ш:** лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Кгаштовтъ* (б.м.н., 1463–1478) [6, I, с. 271]; **лит. š > ст.-укр. с:** лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Свидрыгайло* (б.м.н., 1382) [3, с. 61].

Серед комбінаторних змін варто відзначити регресивну асиміляцію: **лит. s > ст.-укр. з:** лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *Кезькгаилович* (Брест Куявський, 1447–1492) [6, I, с. 271]; > **ст.-укр. ж:** лит. *Visgailas* > ст.-укр. *Вежгайло* (Вільна, 1431) [6, I, с. 157]; **лит. š > ст.-укр. з:** лит. *Mišgiris* > ст.-укр. *Мезкиръ* (Вільна, XV ст.) [6, I, с. 584].

Палаталізація приголосних проявляється у випадках: **лит. d > ст.-укр. d':** лит. *Dagil* > ст.-укр. *Дягил* (Володимир, 1498) [6, I, с. 341]; лит. *Daugardas* > ст.-укр. *Дякгордъ* (Вільна, 1451) [6, I, с. 342]; **лит. t > ст.-укр. m':** лит. *Kęstutis* > ст.-укр. *Кистотути* (б.м.н., 1352) [6, I, с. 475]; **лит. g > ст.-укр. z':** лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Швидригяль* (Луцьк, 1438) [6, II, с. 555]; **лит. g' > ст.-укр. k':** лит. *Girdutis* > ст.-укр. *Кердуги* (б.м.н., 1392) [6, I, с. 473]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *олькгердови(ч)* (Київ, 1446) [6, II, с. 83]; **лит. k' > ст.-укр. k':** лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *кє(з)кга(и)лович* (Вільна, 1499) [6, I, с. 271]. У наведених прикладах прикметним є пом'якшення староукраїнських велярних, що притаманне, як зазначає Ю. В. Шевельов, київсько-поліським говіркам; цікавою особливістю є палаталізація приголосних в антропонімах балтійського походження саме перед голосними *a, e*, факти якої, за твердженням того ж ученого, «зовсім нечисленні» на протизагу пом'якшенню перед *y* [10, с. 304, 306].

Київсько-поліська зона також була «осередням ствердіння *r'*» [10, с. 253]. Гадаємо, саме цю тенденцію бачимо на прикладі лит. *Krugžda* > ст.-укр. *Крукъждо* (б.м.н., бл. 1392) [6, I, с. 517]. Такі випадки, як лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Свидрыгайло* (б.м.н., 1382) [3, с. 61], стпр. *Rumunt* > ст.-укр. *Рымонъ* (Луцьк, 1389) [6, II, с. 311]), не можуть бути витлумачені однозначно у світлі появи твердого *p*, оскільки існує можливість пояснення сплутуванням голосних *ы/и* (пор. лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Свидригайло* (б.м.н., 1382) [3, с. 61], лит. *Skir(i)gaila* > ст.-укр. *скирикайло* (б.м.н., 1387) [6, II, с. 348], лит. *Rimgaila* > ст.-укр. *Римгайла* (б.м.н., 1421) [6, II, с. 292], лит. *Butrimas* > *Бутрымъ* (Вільно, 1407) [2, Ч. 8 IV, с. 2].

Сплутуванням сонорних може бути пояснений перехід **лит. r > ст.-укр. л:** лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олькшилович* [Луцьк, 1444] [6, II, с. 83].

III. Перед тим, як безпосередньо розглянути зміни у вокалізмі, потрібно зауважити окремі особливості литовської фонетики: існування довгих (*o, é, y, u, q, e, i, u*) і коротких (*a, e, i, u*) голосних, а також наявність дифтонгів (*ai, au, ei, eu, oi, ui, ie, io*). Як показало дослідження, саме ці специфічні ознаки насамперед і підлягають заміщенню при адаптації антропонімів на староукраїнському ґрунті.

Однією з найбільш частотних субституцій серед голосних є зміна короткого **лит. a > ст.-укр. o:** лит. *Mažeika, Mažeikis* > ст.-укр. *Можейковичъ* (Троки, 1494) [7, I, с. 605]; лит. *Kaributas* > ст.-укр. *корибу(м)* (Луциця, 1388) [6, I, с. 497]; лит. *Mintartas* > ст.-укр. *Менторт* (Лукониця, 1478) [6, I, с. 585]; лит. *Man(i)vudas* > ст.-укр. *Монивидъ* (Луцьк, 1430) [6, I, с. 613]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олькирдъ* (б.м.н., п. 1444) [6, II, с. 83]; лит. *Algimantas* > ст.-укр. *Олкимонтовичъ* (Мереч, 1401) [6, II, с. 82] і т.д. (останні два приклади ілюструють заміну непритаманного українській мові *a* на початку слова). Одиначною є така субституція: **лит. a > ст.-укр. ой:** лит. *Mažeika, Mažeikis* > ст.-укр. *Мойжек* (Львів, 1443–1446) [6, I, с. 606].

Лит. o > ст.-укр. а: лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Кгаштовтъ* (б.м.н., 1392) [6, I, с. 271]; лит. *Karijotas* > ст.-укр. *Корьятъ* (б.м.н., 1352), *Корьятову(ч)* (Смотрич, 1375) [6, I, с. 501]; лит. *Norimantas* > ст.-укр. *Наримонтовичъ* (б.м.н., 1352) [6, II, с. 24]; лит. *Daunoras* > ст.-укр. *Довнаровичъ* (1342, Гродно) [3, с. 24] і т.д.

Лит. i > ст.-укр. е: лит. *Girdutis* > ст.-укр. *Кердуги* (б.м.н., 1392) [6, I, с. 473]; лит. *Algirdas* > ст.-укр. *олькгердови(ч)* (Київ, 1446), *Олькерт* (б.м.н., 1352) [6, II, с. 83; 3, с. 30]; лит. *Mintartas* > ст.-укр. *Менторт* (Лукониця, 1478) [6, I, с. 585]; > **ст.-укр. а:** лит. *Algirdas* > ст.-укр. *Олигард* (б.м.н., 1347) [3, с. 26]; > **ст.-укр. о:** лит. *Mantigirdas* > ст.-укр. *Монтикгордовичъ* (Вільна, 1451) [6, I, с. 613]; лит. *Gediminas* > ст.-укр. *Кгидоминовичъ* (Луцьк, 1444) [6, I, с. 271].

Наступні приклади засвідчують злиття короткого лит. *i* та довгого лит. *y* в одному ст.-укр. *и:* **лит. i > ст.-укр. и:** лит. *Min(i)vudas* > ст.-укр. *Минивидъ* (Вільна, 1492) [6, I, с. 594]; лит. *Dagil* > ст.-укр. *Дягил* (Володимир, 1498) [6, I, с. 341]; лит. *Gediminas* > ст.-укр. *Кгедеминовичъ* (Луцьк, 1322) [6, I, с. 271]; **лит. y > ст.-укр. и:** лит. *Man(i)vudas* > ст.-укр. *Монивидъ* (Луцьк, 1430) [6, I, с. 613]; лит. *Min(i)vudas* > ст.-укр. *Минивидъ* (Вільна, 1492) [6, I, с. 594], лит. *Girdvydas* > ст.-укр. *Кгирдивидъ* (Луциця, 1388) [6, I, с. 272], лит. *Vygaila* > ст.-укр. *Викайло* (Троки, 1398) [3, с. 137].

Лит. é > ст.-укр. Ѧ: лит. *Vėžys, Vėžanas* > ст.-укр. *ВѦжевичъ* (Вільна, 1495) [6, I, с. 234].

Процес злиття довгого лит. *ę* і короткого лит. *e* > ст.-укр. *и* бачимо на таких прикладах: **лит. e >**

ст.-укр. и: лит. *Gediminas* > ст.-укр. *Кгидомино-вичь* (Луцьк, 1444) [6, I, с. 271]; **лит. ę** > **ст.-укр. и:** лит. *Kęstutis* > ст.-укр. *Кустютуи* (б.м.н., 1352) [6, I, с. 475].

Лит. u > **ст.-укр. и:** лит. *Liutovaras, Liutavaras* > ст.-укр. *Лутавор* (Луцьк, 1487) [6, I, с. 549]; лит. *Liubartas* > ст.-укр. *либорт* (б.м.н., п. 1341) [3, с. 23]. (В. М. Топоров, покликаючись на думку А. П. Непокупного, на прикладі топоніма *Кидры* (*Kidru*) (Володимирецький р-н, 1609 р.) < лит. *kūdra* 'болото' говорить про «закономірну трансформацію балт. *ū* > слов. *y*» [8, I, с. 233]).

Прус. u > **ст.-укр. о:** стпр. *Rumunt* > ст.-укр. *Рымонь* (Луцьк, 1389) [8, II, с. 311]).

Наступні приклади фонетичних переходів засвідчують заміщення дифтонгів як невластивих староукраїнській мові.

Лит. ai > **ст.-укр. он:** лит. *Dovainas* > ст.-укр. *Довайновичь* (Вільна, 1482) [6, I, с. 311]; лит. *Vaidotas* > ст.-укр. *Войдатович* (Луцьк, 1451) [6, I, с. 187]; лит. *Maišiagalas* > ст.-укр. *Мошшегалъ* (Луциця, 1388) [6, I, с. 607] і т.д.; > **ст.-укр. ан:** лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Швитригайл* (Київ, 1437) [6, II, с. 555]; лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *Кгє(з)кга(и)лович* (Вільна, 1499) [6, I, с. 271]; лит. *Skir(i)gaila* > ст.-укр. *Скирикгаило* (б.м.н., 1387) [6, II, с. 348]; лит. *Vygaila* > ст.-укр. *Викгаило* (Троки, 1398) [3, с. 137] і т.д.; > **ст.-укр. а:** лит. *Švitrigaila* > ст.-укр. *Швитрикгал* (Київ, 1445) [6, II, с. 555]; *Швидрик-гяль* (Луцьк, 1438) [6, II, с. 555]; лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *Кгєзгалъ* (Вильно, 1407) [2, Ч. 8, IV, с. 2.]; > **ст.-укр. ей:** лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *Кєзгєйлович* (Троки, 1477) [12, с. 75].

Лит. au > **ст.-укр. ов:** лит. *Daugaudas* > ст.-укр. *Довковдовичь* (Дворець, XV ст.) [6, I, с. 312]; лит. *Daugardas* > ст.-укр. *Довкгардъ* (Острог, 1427) [6, I, с. 312]; лит. *Daugvydas* > ст.-укр. *Довквидовичь* (Гродно, 1342) [3, с. 24]; лит. *Daunoras* > ст.-укр. *Довнарновичь* (Гродно, 1342) [3, с. 24]; лит. *Žostautas* > ст.-укр. *Жостовтовичь* (б.м.н., 1347) [3, с. 25-26]; лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Кгастовтъ* (б.м.н., 1392) [6, I, с. 271] і т.д.; > **ст.-укр. ол:** лит. *Daugaudas* > ст.-укр. *Долголдавъ, Долголдатовичь* (Київ, 1427) [6, I, с. 314]; лит. *Gostautas* > ст.-укр. *Кгастолтъ* (Берестя, 1463 – 1478) [6, I, с. 271]; лит. *Vytautas* > ст.-укр. *Витолт* (Сучава, 1437) [6, I, с. 177]; > **ст.-укр. у:** лит. *tautienis* > ст.-укр. *Тутении* (Львів, 1443-1446) [6, II, с. 451]; лит. *Jodaugas* > ст.-укр. *Ядукговичь* (Вільна, 1451) [6, II, с. 578]; > **ст.-укр. ау:** лит. *Daukšys* > ст.-укр. *Дадаукииць* (Вільна, 1451) [6, I, с. 276]; > **ст.-укр. а:** лит. *Daugardas* > ст.-укр. *Дякгордъ* (Вільна, 1451) [6, I, с. 342]; > **ст.-укр. ел:** лит. *Gedgaudas* >

ст.-укр. *Кгедикгелдовичь* (Троки, 1494) [6, I, с. 271].

Неоднозначними видаються субституції: **лит. au** > **ст.-укр. е:** лит. *Jaunulis* > ст.-укр. *Єнюли* (б.м.н., 1347) [3, с. 25]; > **ст.-укр. еу:** лит. *Jaunutis* > ст.-укр. *Єоунутуи* (б.м.н., 1352) [6, I, с. 350]; > **ст.-укр. ев:** лит. *Jaunulis* > ст.-укр. *євнутєви(ч)* (б.м.н., бл. 1392) [6, I, с. 343]. Гадаємо, такі випадки можна розглядати в контексті перетворення в *е* «ненаголошеного *ę* в північному наріччі української мови» (н-д, *dévetъ, netá, pámetъ, sýčé*) [10, с. 183]. «Це явище спостерігається в усіх західно-поліських говірках після всіх палаталізованих приголосних, а в середньо- і східнополіських – насамперед після *ј* у ненаголошених складах...» [10, с. 183]. Не можемо також не брати до уваги думку З. Зінкявічюса, який цю ж рису у вільнюських документах поч. XVII ст. вважає полонізмом [15, с. 98].

На фоні таких міркувань наведені раніше приклади лит. *Kęsgaila* > ст.-укр. *Кєзгєйлович* і лит. *Gedgaudas* > ст.-укр. *Кгедикгелдовичь*, у яких присутнє заміщення *a* > *e* (або як одиничного звука, або у складі дифтонга), не може пояснитися прямим переходом *ę* > *e*. Чітких доказів імовірного впливу польської мови теж не виявлено. Інтерпретація таких субституцій голосних, на нашу думку, потребує окремого детального дослідження.

Лит. ei > **ст.-укр. еі:** лит. *Leitis* > ст.-укр. *Лейтис* [3, с. 26]; лит. *Mažeika, Mažeikis* > ст.-укр. *Можейковичь* [6, I, с. 605]; > **ст.-укр. е:** лит. *Mažeika, Mažeikis* > ст.-укр. *Мойжєк* (Львів, 1443-1446) [6, I, с. 606].

IV. Як засвідчує викладений вище матеріал, протягом XIV-XV ст. у староукраїнських документах склалися певні типи фонетичних субституцій для «ослов'янення» антропонімів балтійського походження. Найімовірніше, вони відбивали розмовну повсякденну практику, увібравши також елементи тодішньої писемної традиції (маються на увазі джерела писані не тільки т.зв. «руською» мовою, а й польською, німецькою, латиною і т.д.). Варто зауважити велику роль писаря при створенні кожної конкретної грамоти, адже саме він був носієм і ретранслятором певних фонетичних і лексичних норм.

Більшість зафіксованих антропонімів складають чималі групи з т.з. звукових балтослов'янських відповідностей. Проте існують одиничні форми, фонетичні субституції яких нетипові, тож вони ще чекають на своє пояснення (хоч у таких випадках не виключено, що це звичайні описки). Окремі зміни приголосних та голосних звуків, гадаємо, можна трактувати як належні північноукраїнських говірок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Архив Архив Юго-Западной России, изд. Временною комиссиею для разбора древних актов [...]. – Киев: Университетская типография, 1905. – Ч. 7.
 - Т. 1. – Акты о заселении Юго-Западной России (1386 – 1700 гг.) / Под ред. В. Б. Антоновича; введение М. Ф. Владимирского-Буданова. – 744 с.
 2. Архив Юго-Западной России, изд. Временною комиссиею для разбора древних актов [...]. – Киев: Университетская типография, 1905. – Ч. 8, Т. 4. – Акты о землевладении в Юго-Западной России в XV – XVIII вв. / Под ред. М. Ф. Владимирского-Буданова. – 772 с.

3. Грамоти XIV ст. / Упорядкування, вступна стаття і коментарі М. М. Пешак. – К.: Наукова думка, 1974. – 256 с.
4. Гумецька Л. Л. Особові назви литовського походження в українських грамотах XIV-XV вв. // Дослідження і матеріали з української мови. – К.: Наукова думка, 1964. – С. 121-131.
5. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія г [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidpilna-litera.livejournal.com/6223.html> (дата звернення 15.08.2016 р.). – Назва з екрана.
6. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. / Ред. кол.: Л. Л. Гумецька (голова) та ін.: У 2 т. – К.: Наукова думка, 1977–1978.
7. Теория и методика ономастических исследований / Отв. ред. А. П. Непокупный. – М.: Наука, 1986. – 256 с.
8. Топоров В. Н. Прусский язык. Словарь. – Т. 1: А–D. – М.: Наука, 1975. – С. 305.
9. Українські грамоти XV ст. / Підготовка тексту, вступна стаття і коментарі В. М. Русанівського. – К.: Наукова думка, 1965. – 164 с.
10. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови / Пер. з англ. С. Вакуленка, А. Даниленка; ред. Л. Ушкалов. – Харків: Акта, 2002. – 1054 с.
11. Юркенас Ю. О появлении сочетания *al* вместо дифтонга *au* в литовских древних личных именах // *Kalbotyra*. – 1967. – Vol. XV. – С. 51-56.
12. *Archiwum ksiąg Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*. – Т. I: 1366–1506. – Lwów, 1887. – 231 s.
13. Būga K. *Apiel ietuvių asmensvardus* // Būga K. *Rinktiniai raštai*. – Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958. – Т. I. – P. 201-238.
14. *Lietuvių pavardžių žodynas: 2 t.* / A. Vanagas, V. Maciejauskienė, M. Razmukaite. – Vilnius: Mokslas, 1985-1989.
15. Zinkevičius Z. *Lietuvių antroponimika. Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje*. – Vilnius: Mokslas, 1977. – 304 p.

Maria Vakulych

*Phonetic assimilation characteristics of lithuanian anthroponyms in old Ukrainian
(with reference to charters of XIV-XV centuries)*

Summary. The main features of phonetic assimilation of anthroponyms of Baltic origin in Old Ukrainian in XIV-XV centuries are analyzed in the article. Some characteristics of consonantism and vocalism peculiar to Northern Ukrainian dialect are singled out.

Key words: anthroponym, assimilation, consonantism, vocalism, monophthongisation, diphthong.

Одержано 30.06.2016 р.